

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över SOU 2019:44 – Ett bättre premiepensionssystem

Ert dnr S2019/04594/SF

Förvaltningsrätten i Linköping har följande synpunkter på innehållet i rubricerad utredning.

Vad först gäller utredningens överväganden i frågan huruvida upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg täcks av befintliga upphandlingsdirektiv kan konstateras att analysen, om än välgrundad och utförlig, innehåller antaganden och slutsatser som ännu inte klargjorts i praxis. Även om de legala argument som förs fram till stöd för att upphandlingsdirektiven inte är tillämpliga har rättslig bärighet bör samtidigt beaktas att det är fråga om i vissa delar komplicerade juridiska bedömningar vars utfall inte helt kan förutses och att om lagförslaget genomförs det ytterst kommer att vara förvaltningsdomstolarna som har att pröva utredningens ställningstaganden.

Förvaltningsrätten kan också notera att tillämpningsområdet för föreslagna upphandlingsregelverk, till skillnad från annan upphandlingslagstiftning, bestäms av upphandlingsföremålet och inte beställarens status, verksamhet eller vald kontraktsform. – Regelverket särskiljer sig även på så sätt att de marknadsaktörer som tillåts delta i upphandlingar av fonder till premiepensionens

fondtorg är i lagförslaget begränsade till en viss typ av leverantör, dvs. fondförvaltare enligt en legaldefinition. Förvaltningsrätten kan inte se några tydliga skäl varför inte istället det gängse begreppet ”leverantör” skulle kunna användas då nödvändiga kvalificeringskrav på leverantören kan ställas i upphandlingsdokumenten.

Ifråga om det materiella innehållet i presenterat förslag till upphandlingsregler kan följande framföras.

Upphandlingslagstiftning ämnar traditionellt främst att reglera den formella upphandlingsprocessen till dess att kontrakt är ingånget. I presenterad reglering (64 a kap. 32 – 37 §§) finns dock en relativt utförlig katalog av lagkrav kopplat till innehållet i det upphandlade fondavtalet. Förvaltningsrätten ställer sig frågande till om alla dessa kontraktskrav, t.ex. villkor om medverkan i uppföljningsarbete och nyckelpersoner, är sådana att dessa lämpligen bör regleras genom lag. Förvaltningsrätten kan inte heller uppfatta räckvidden av minimikravet avseende internationella överenskommelser om hållbarhet trots de exempel som ges i utredningen. Härtill ska läggas de allmänna krav på fonderna som föreslås rörande bl.a. hållbarhet, hög kvalitet och kostnadseffektivitet.

Förvaltningsrättens tveksamhet till nyssnämnda lagreglering avseende fondavtalet och fonderna, utöver att dessa riktar in sig på kontraktsföremålet och inte upphandlingsprocessen, grundar sig vidare på att det av lagförslaget följer att en överprövning vid förvaltningsdomstol kan omfatta alla överträdelser av regleringen i 64 a kap., dvs. även t.ex. en fråga om kontraktet kan anses uppfylla laga krav att vara affärsmässigt, kostnadseffektivt, hållbart eller av hög kvalitet. Förvaltningsrätten ser behov av ytterligare överväganden rörande skälen till att denna typ av prövning lämpligen bör ske inom ramen för en överprövningsprocess.

Ifråga om föreslagen längsta löptid för upphandlat fondavtal om tolv år framgår inte av utredningen de närmare skälen varför just denna fasta begränsning

av bestämd kontraktstid är lämplig. För att medge en ökad flexibilitet kan övervägas att införa motsvarande reglering som i övriga upphandlingslagar, som förvisso rör ramavtal, dvs. att utrymme ges för en längre kontraktstid än den normala om det finns särskilda skäl.

Detta yttrande har beslutats av rådmannen Tomas Kjellgren. Föredragande juristen Robert Larsson har också deltagit i handläggningen.

Tomas Kjellgren